

307. Van Dale, de letter H (3)

1. Ook interessante dicteewoorden zijn: hans-met-de-bellen, hanzeaten (leden van de Hanze), de haoma (een roesdrank) en hapax, hapax eirèmenon of hapax legomenon. Eveneens mogen niet ontbreken: crème, crème fraîche en een ijscrêpeje. Met handenwrijven (niet: handenwringen!) verrichtte hij mijn klusjes. Is een handgeklokte tijd wel betrouwbaar? Alleen voor de happy few was er een happy end(ing). Is een happy single (Jaarboek 2008) voorstelbaar? De hara is het centrum van de energie volgens yoga en zen. Is dit een eenjarige of een overblijvende hardbloem? Een hard-boiled detective is keihard, doortrapt.

2. Harddraven gebeurt in wedstrijdverband voor een sulky. Jantje is meer een harddraver (hardloper) van luie Kees. De hard edge is een bepaalde schildertrant. Een harder is een product dat hardt. Het ei is niet hardgekookt zoals afgesproken, maar geen (no) hard feelings, hoor! De hardheidsschaal van Mohs loopt van 1 tot 10. Wij kochten hardhouten meubelen (niet te verwarren met harthout!). De Nederlandse hardelijner (Jaarboek 2008) en de Engelse hardliner konden het goed vinden samen. Harde bergsteen, Escosijnse steen, wordt ook arduin of hardsteen genoemd. U moet mij daarover maar niet hardvallen. Haredim (vol van angst) zijn bepaalde ultraorthodoxe joden.

3. De hare krisjna is een door swami Prabhupada gestichte sekte. Haricots verts zijn een soort van dunne sperzieboontjes. Dat is zo Hollands als haring met uitjes. Kun je tentharingen eten? Haringhappen is onder meer een traditie aan het einde van carnaval. De haringkoning is de petrusvis. Stamt het haring kaken (GB) uit Biervliet? Een stijve harmen is een houten klaas. De harmonia praestabilita is een grondbegrip bij Leibniz. Zoek even op, wat de Akte van Harmonie inhoudt. Koning David was de koninklijke harpenaar. Naast de Ierse harp heb je de gewone of grote Davidsharp. Als je op de Franse harp speelt, lijdt je honger.

4. Harrewarrerij is gekibbel. Een (Finse) harrier wordt gebruikt voor de hazenjacht. Voor die job heb je een handige harry, liefst met harrypotterbril, nodig. Die zei echter: "Bekijk het maar, dikke Harry!" Harsspiritus is een distillaat van colofonium, surrogatterpentijnolie. Harshoudend betekent hars bevattend. Hij woont in het groene hart van Holland (het Groene Hart). Het hart links, maar zijn portemonnee rechts dragen (links lullen, rechts vullen). Bij een hartaneurysma (Jaarboek 2007) moet er snel een hartambulance (cardulance) komen. De hartenengel is een zekere zee-egel. De angina pectoris (stenocardie) valt onder de hart- en vaatziekten.

5. Het gaat naar hartenwens, want ik mocht naar hartenlust eten. In 't hartje van Siberië was het hartje winter. De hart-longmachine werkte naar behoren. De hartree is de atomaire eenheid van energie. Een hartschort is een evaatje. De schildpad was morsdood, hartstikke dood. Hart-thoraxchirurgie (cardio-thoraxchirurgie, Jaarboek 2008) is hart- en vaatchirurgie, chirurgie in bepaalde delen van de borstholte. Bij de auscultatie hoor je de harttoon. De haruspex is de priester die uit ingewanden van geofferde dieren of andere tekens de wil van de goden probeerde te vernemen. De harzer is de om zijn zang gekweekte variëteit van de kanarie.

6. In een hasjcafé koop je hasjiesj (er vindt hasjroken plaats), hashes (Jaarboek 2010) zijn codes waarmee een gegevensreeks, zoals een wachtwoord, in bitjes wordt gehakt en hashi (Jaarboek 2007) zijn Japanse eetstokjes. Hasta la vista, tot weerziens! Een hatwoning duidt huisvesting voor alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens aan. De kattenhater was tevens Ajaxhater. Bij hatha yoga staan lichaamsoefeningen en adembeheersing centraal. Drie Latijnse uitdrukkingen zijn: haud mora (zonder dralen), haud passibus aequis (van navolgers ver achterblijvend bij hun voorbeeld) en haud sine gloria (niet zonder roem).

7. Een havannasigaar is genoemd naar Havana. Hautain en hautaniteit horen bij elkaar. Franse leenwoorden zijn: haut-reliëf (verheven beeldwerk), haute volée (de hoge kringen), haute saison (hoogtepunt van het seizoen), haute nouveauté (modesnufje), haute finance (eersterangsbankiers),

haute cuisine (fijne Franse keuken), haute couture (modieuze dameskleding) en haute contre (Jaarboek 2008, tussen tenor en countertenor). Haves bezitten have en havenots niet. De havdala (meervoud: havdalot) is het ritueel ter afsluiting van de sabbat of feestdag. Een havelock is een mutsovertrek die de nek tegen de zon beschut.

8. Een havenzate is een ondiepte in een haven, een havezate is een grote hofstede. Wat is een havermotor? De Hawaïaan (een Hawaïburger) at een hawaïburger. Geeft een hazewind(hond) hazenvlees? De afkorting h.c. staat voor honoris causa, de afkorting hc voor hoofdconducteur. De hdtv is de high-definition television. Praatjes worden ook hearsay genoemd. Zoek eens op wat heautoscopie is. Hij is van Kleef, hij houdt meer van de heb dan van de geef. Een hechsjer (meervoud: hechsjers, hechsjeirem) is een koosjerverklaring. Het heckrund vertoont overeenkomsten met de oeros. In de hectiek is het altijd hectisch.

9. Met een hevelblijde (tribuchet, Jaarboek 2009) schoot je in de middeleeuwen grote projectielen af. Wanneer komt er nu eens een eind aan dat hapsnapbeleid? Naast het hardcourt werd hardcoremuziek ten gehore gebracht. De ongelovige apostel Thomas was hardgelovig. De hardstyle is een harde, snelle vorm van dance. Hartbewaking is coronary care. Een scarabee is een soort van mestkever (vergelijk: hartscarabee). Hava is hoogactief vast afval (vul lava dan zelf maar in). In Nederland is het h.d.s. [haa-dee-ès] het hoofd der school. Bij een healing vindt paranormale genezing plaats. De term 'heaven on earth' (hemel op aarde) komt uit John Miltons 'Paradise lost' (het verloren paradijs). Hij sjouwde van het ene hectometerpaaltje naar het volgende. Een hecatombe is een bloedbad. Een hebe is een bevallige schenkster.

10. De (het) heart of darkness is in figuurlijke zin onbekend, gevaarlijk terrein. Bij een hedgefonds wordt gehedged. De hele santenkraam viel in duigen. Het heelal is de kosmos. Een heelgoedhollander wordt in de nationale, chauvinistische papierindustrie gebruikt. Een chirurgijn is een heelmeester. Een heemstroos is een hibiscus. Ze gingen her- en derwaarts. Je zou er het heen-en-weer van krijgen. Ze liepen heen en weer, af en aan, op en neer. Connexion - of was het Veolia - onderhield een heen-en-weerdienst. De dominicanen of witheren worden ook wel Witte heren genoemd. Het was anno Domini 1972. De Heer der heren, de Here God, is God de Heer (en hem zij de eer). De Heerschappijen is een van de negen engelenkoren. Zijn motto was 'divide et impera' (verdeel en heers).

11. Je kunt een gewicht van honderd kilo heffen, maar ook gewichtheffen. De hefnerkaars is een oude eenheid van lichtsterkte. Geef het heft niet uit handen. Hij wist er heg noch steg. Een hegelaar dweept met Hegel. Bij een heggenadvocaat en -dokter kun je beter niet komen. Weet je nog dat we bij het schaatsen riepen: "Heia, Ard en Keessie"? Kan een heibok zich voortplanten? Nee, maar een hij-bok (niet in GB, VD) wel! En vergeet ook de heidebok niet. Men moet niet scheiden als heidenen en Turken, proost! De missionaris verdeelde de heidezending onder de luisteraars bij zijn heidenzending.

12. Zo'n heidimeisje (Jaarboek 2007) verleiden door een notaris zou een doodzonde zijn. Maar als ze een heidipakje aantrekt, wordt dat weer anders. Hij was heidoof en leefde als een heiduk. In het werk was hij een heikoppensneller. Heilgymnastiek is kinesiatrie. Het Heilige Roomse Rijk eindigde in 1806. De mormonen noemen zich heiligen der laatste dagen. Tararaboemdijee!

Rein Leentfaar